

**5 december 2021 – Tweede Advent
viering Heilig Avondmaal**

MENS, WAAR BEN JE?

Genesis 3, vers 1 t/m 19

De geschiedenis van de zondeval, zoals dit Bijbelgedeelte vaak wordt genoemd, de geschiedenis van Adam en Eva en hun zonde, roept heel veel vragen op. Vragen waar je niet uitkomt. Een sprekende slang bijvoorbeeld..., zou die slang echt hebben gesproken? En die boom van kennis van goed en kwaad, hoe moet je je dat voorstellen? En dat God wandelt in de hof... Liep Hij daar echt gewoon zoals mensen in het bos wandelen, of...? Ik ga nu niet op al die vragen in. Dat is iets moois voor een Bijbelstudieavond of catechisatieles. Ik heb overigens ook niet alle antwoorden op deze vragen. Maar de belangrijkste reden waarom ik nu niet op al die vragen inga, is, dat al die vragen *onze* vragen aan de Bijbel zijn... Vanuit deze Bijbelse geschiedenis komt er echter juist een vraag *richting ons*. In deze geschiedenis, waarover allerlei vragen zijn te stellen, horen wij eerst *God* een vraag stellen aan de mens: 'Adam, waar ben je?' ... Waar ben je? Dat is de eerste vraag in de Bijbel. Een vraag aan ons.

Het zal duidelijk zijn dat na al het verschrikkelijke wat er was gebeurd in de tuin van Eden, God deze vraag niet stelt omdat God Zich afvroeg waar Adam en Eva nu waren en Hij zo druk aan het zoeken was. God vroeg niet 'waar ben je?', omdat *Hij* wilde weten waar Adam en Eva waren – dat wist Hij natuurlijk wel - God riep deze vraag met de bedoeling dat Adam en Eva *zelf* zouden ontdekken waar zij zich bevonden. Dat het tot hen door zou dringen, waar zij op dit moment waren en waar zij mee bezig waren. 'Waar ben je?', dat gaat niet over de *locatie*, maar over je *levensoriëntatie*.

Waar ben je? ... Ja, waar ben ik eigenlijk? Waar bent u mee bezig in mijn leven? Waar ben jij in je relatie tot God? Waar ben jij mee bezig?

Ik probeer mij voor te stellen hoe deze vraag in de oren van Adam op dat moment heeft geklonken... Het lijkt mij een gruwelijk angstig moment te zijn geweest..., doodsbenauwend! Hij is ontdekt! Hij kan zich niet meer voor God verschuilen...!

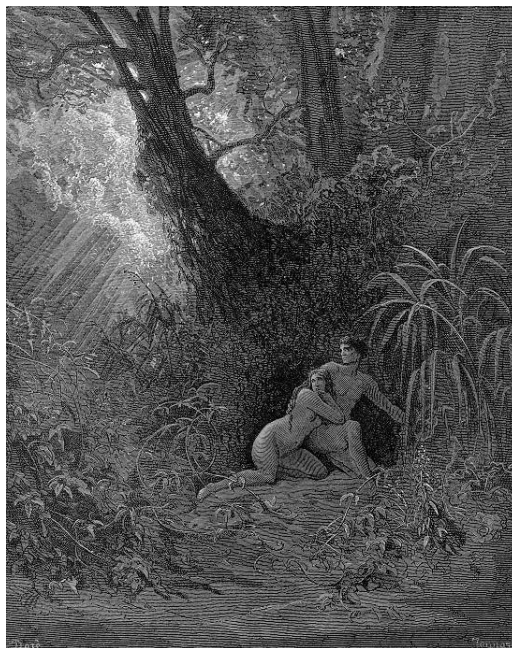
Zojuist hadden Adam en Eva hun vertrouwen in God opgegeven. Adam en Eva vertrouwden God niet en waren de heilzame grenzen die God had gesteld overgegaan, omdat zij dachten dat dit beter, prettiger, aantrekkelijker zou zijn dan wat God had gezegd en beloofd. God had wel gezegd dat, maar... Dat eten van de vrucht, dat was geboren uit een verlangen, een verlangen naar meer, naar grootser... Dat eten van de vrucht, dat was ook hoogmoed, als-God-Zelf-willen-zijn, waar die slang het ook over had... Maar in de kern van de zaak was het eten van de vrucht dus *een gebrek aan vertrouwen*. Een gebrek aan vertrouwen op God. God had hen dan wel leven geschonken. En een prachtige levensruimte. En elkaar. God had hen Zijn verbondenheid en liefde geschonken. Maar was dit het allemaal? Had God niet nog iets achter gehouden?, zo siste een medeschepsel hen in... Men vertrouwde God niet helemaal en ging op de verleidelijke suggestie van de slang in.

En zo vond er een vertrouwensbreuk plaats. Een vertrouwensbreuk tussen God en mens. En deze vertrouwensbreuk werd een repeterende breuk: ook het vertrouwen in elkaar raakte diep beschadigd. Kijk maar: Adam heeft het, om zichzelf vrij te pleiten, over 'de vrouw die U mij gegeven heeft, die heeft mij te eten gegeven'. Adam laat Eva – 'de vrouw', zo zegt hij heel afstandelijk – als een baksteen vallen! Het vertrouwen in God raakte diep beschadigd en daardoor ook het

vertrouwen in elkaar. En ook het vertrouwen in de schepping raakte beschadigd: mens en dier komen tegenover elkaar te staan. De slang en de mens vormen vanaf nu voor elkaar een gevaar. Ja, de hele schepping raakt in deze vertrouwensbreuk betrokken, want de aarde, de aardbodem, zal niet meer alleen heilzaam voedsel voortbrengen voor de mens maar ook distels, doornen, hard werken... De mens raakt vervreemd van God en deze vervreemding werkte door tot in de hele schepping. Het leven buiten de grenzen van God bleek niet grenzeloos te zijn. Het bleek juist uiterst angstig en leeg te zijn.

Men raakte God kwijt en de ander kwijt. Men raakte zichzelf kwijt. En men kon uiteindelijk niets anders doen dan vluchten..., vluchten terwijl zij nergens heen konden.

En dan die roepstem van God...: 'waar ben je?' ... Ik stel mij zo voor dat deze stem Adam deed huiveren: 'ik ben gevonden'. ... Maar zou Adam er misschien ook nog meer in hebben gehoord? Zou in die stem van God niet nog meer hebben doorgeklonken? Als God alleen maar vol woede zou zijn geweest, dan had Hij

misschien niet eens de moeite genomen om te roepen. Maar God zweeg niet. Nee, God riep. Ja, Hij riep ter verantwoording. De mens moest zijn eigen situatie onder ogen zien. *Maar God wilde ook dat zij Hem weer in de ogen zouden kijken.* Dat er weer contact met Hem zal zijn. Dat die verbinding er zal zijn. En daarom: 'Adam, kom tevoorschijn!' In het ter-verantwoording-roepen klinkt Gods betrokkenheid. In het oordeel klinkt Gods genade. Dat is het prachtige, het wonderlijke, het barmhartige van deze ernstige vraag 'waar ben je?' Want...: God wil niet dat wij ons verschuilen voor Hem. God wil niet dat wij in onze angsten opgesloten blijven. Hij roept ons uit onze schuilplaats. Uit onze verhulling. Uit onze geslotenheid. Hij roept ons uit onze situatie, waarin wij soms zo vastzitten, of ons verstoppen. Hij roept ons uit ons vluchtgedrag. Hij roept ons weg uit het 'ja-maar, ik kan niet en ik heb niet en ik'. Hij roept ons uit ons medelijden met onszelf en onze vrome wanhoop. 'Kom tevoorschijn! Blijf je niet verschuilen. Dat kan je niet. Maar dat wil ik ook niet. Kom tevoorschijn. Voor Mijn aangezicht.'

En zo klinkt ook de roep bij het Avondmaal: 'kom tevoorschijn'. Kom uit je schuilplaats. Uit je veilige bunker. Uit je knusse leventje. Uit die verstoppel, waardoor niemand je ziet zoals je echt bent. Kom voor God. Je wordt geroepen vandaag.

En daar staat Adam dan voor God.... Ter verantwoording geroepen. Maar ook: *in Gods nabijheid geroepen.* Zo onbehaaglijk en eng. Maar ook zo bevrijdend en genadig. Adam moest niet blijven zitten in de bosjes. Hij was geschapen om voor Gods aangezicht te leven.

Maar wat had Adam daar op dat moment een moeite mee om zo voor God te staan... In die bosjes kon hij zich blijkbaar niet meer verschuilen, dan maar zich verschuilen in argumenten. 'Ik had mij verscholen, omdat ik naakt was', zo probeert Adam aan God uit te leggen. Tja, maar dat was hij de dag ervoor volgens mij ook, maar toen had hij daar geen moeite mee. Voor Gods aangezicht pleiten menselijke argumenten eerder tegen ons dan voor ons... Maar Adam blijft het proberen. Nog een argument. Het tweede argument klinkt zo mogelijk nog ongeloofwaardiger - je krijgt als man gewoon plaatsvervangende schaamte, als je dat hoort: 'de vrouw, die U gaf, om bij mij te zijn, die heeft mij van die vrucht gegeven... Van jezelf afwijzen en naar de ander wijzen... en eigenlijk ook naar God wijzen, want die vrouw was Gods idee geweest en niet zijn idee... En 'de vrouw' zoals Adam haar noemt, de vrouw gaat gewoon mee in het noemen van argumenten: het is *de slang* die haar verleid heeft. Het probleem zit blijkbaar in de schepping rondom ons, niet in onszelf.

Wat is het blijkbaar bijzonder moeilijk om eerlijk voor God te staan... Om niet naar de omstandigheden te wijzen, onze drukten, of onze lasten... Herken je er iets van? Wat is het bijzonder lastig om niet naar een ander

te wijzen, of naar 'de omgeving', of naar God Zelf, naar het 'ik ben nu eenmaal zo gemaakt, kan ik er wat aan doen?'... Wat is het bijzonder moeilijk om eerlijk naar jezelf te zijn, in al je kwetsbaarheid, met je falen, je zonden, je binnenleven dat zoveel diepere laagjes kent... Wat is het uiterst lastig, pijnlijk, om voor God te staan en ontdekt te worden aan al die argumenten waarmee je je leven hebt dichtgetimmerd..., al die gedachten en verlangens die opeens aan het licht komen, al die momenten waarop je je niet achter een ander had moeten verschuilen..., al die momenten waarop het gewoon vertrouwen op God blijkbaar een te grote opgave voor mij was.

God roept je om voor Hem te verschijnen. Zo echt en kwetsbaar als je bent. God gaat niet aan de pijn en de schuld die wij hebben voorbij. Hij ontnemt ons niet onze verantwoordelijkheid. Gelukkig niet, zo zou ik zeggen: God laat ons volledig mens zijn, ook in de verantwoordelijkheid die wij dragen. God gaat niet aan Zijn pijn en aan onze schuld voorbij. Hij roept je. Hij roept je vandaag. Maar het is een heilzame roep, een reddende roeping. Want God wil niet dat je de tuin van Eden inruilt voor een verstoppel in de bosjes. Hij wil niet dat je het leven-in-Gods-licht opgeeft voor een leven in de schaduw van angst, schuld en schaamte. Hij wil niet dat je opgesloten zit met je zelf, want je bent geschapen om met God te leven! En daarom wil God toch, onbegrijpelijk maar waar, met de mens verder!

Want wat gebeurt er dan, als Adam daar staat en hij ondanks een hand vol argumenten met een mond vol tanden staat? Ja, er wordt hem een straf opgelegd. Het niet vertrouwen van God zal grote gevolgen hebben voor het dagelijks leven, voor het leven met elkaar, voor het leven in de schepping en met je medeschepselen. Het leven zal voortaan getekend worden door strijd, door 'the struggle for life'. Het dagelijks bestaan zal niet alleen bijzonder mooi maar soms ook bijzonder hard blijken te zijn. Het samenleven met elkaar zal nog steeds prachtig kunnen zijn, maar vaak ook heel erg complex. We kunnen niet meer terug naar die eenvoud en onschuld waarin wij mochten leven. De mens wil als god zijn en kennis van goed en kwaad bezitten..., maar wat zullen wij ons er vervolgens regelmatig in verslikken.

En toch: ook hier klinkt door de straf heen ook de genade van God. Want the struggle of live, de strijd van het leven, zal niet uitzichtloos zijn! Het gevecht om het bestaan zal uiteindelijk definitief worden beslist. Hoor maar: (vers 15) het nageslacht van de slang en het nageslacht van de vrouw zullen elkaar het leven uiterst zuur maken, zo klinkt Gods straf. Het nageslacht van de vrouw zal verwond raken, pijn lijden, mank gaan door het leven – jij zult het de hiel vermorzelen, zo zegt God tegen de slang - maar... *de slang zal uiteindelijk zelf vermorzeld worden.*

En wat dat betekent, wordt hier in Genesis 3 nog niet zo heel goed duidelijk..., maar later in de Bijbel zien wij de

ware betekenis hiervan. Als Jezus komt. *Hij* is het Nageslacht van deze vrouw, Hij is de nieuwe Mens Die de strijd met de slang definitief zal beslissen. Hier in de tuin van Eden is het al een heel klein beetje Advent geworden. De komst van Jezus wordt al aangezegd, zij het nog wel heel erg verhuuld en verborgen. We zullen het pas later echt gaan begrijpen. Want eeuwen later zien wij opnieuw een Man lopen. Niet in de tuin van Eden, maar in de woestijn. Opnieuw verschijnt als uit het niets een slang, de duivel, die ook bij deze Mens zijn vertrouwen op God op de proef probeert te stellen. 'Heeft God niet gezegd dat...' Maar deze nieuwe Adam valt *niet* voor de verleiding om aan God te twijfelen. Hij blijft God trouw. Hij blijft God vertrouwen. Hij gaat de weg van ons mensen. Hij gaat de weg voor ons mensen. Tot in de dood. Om onze strijd te strijden, zodat wij in de overwinning mogen delen. En daar staan wij straks bij stil, dat vieren wij in het Heilig Avondmaal: hoe de nieuwe Adam gehoorzaam is geweest tot de dood..., zodat wij uit onze verstopplekken tevoorschijn mogen komen voor God en werkelijk met God mogen leven.

God roept je vandaag: Waar ben je? Waar ben je voor God? Verlaat je verstopplek. Laat al die mitsen en maren voor wat het is. Durf God onder ogen te komen.... Ja, wees niet bang. In Gods oordeel klinkt genade. Door Zijn strafaankondiging heen klinkt het Evangelie. Want Eén uit het nageslacht van Eva zal komen en uiteindelijk overwinnen. En daarom vieren wij nu juist in deze Adventstijd het Avondmaal, want dit Nageslacht van Eva *is* gekomen. De overwinning op die slang *is* door Hem behaald. Onze schuld *is* betaald. De schaamte mag verleden tijd zijn. Wij mogen leven voor Gods aangezicht.

Dat vieren wij aan de Avondmaalstafel. En vanaf de Avondsmaalstafel kijken wij in blijde verwachting vooruit naar het moment dat eens de chaos van het heden straks weer een tuin van Eden zal mogen zijn.

Heeft u vragen of een reactie: ds. E.G. (Eddy) de Kruijf // 06- 40632938 // dekruijf@live.nl